

Şehir

Refik B. Barış

Bir masal şehri... Çeyrek asır önce, edebiyat, sanat veya bilim tutkunu bazı asker gençler vardı.. Bir şeyler öğrenmeye, okumaya, düşünmeye ve yazmaya çalışıyorlardı... Aynen 40-50 yıl önceki, 100 yıl önceki, bugünkü ve gelecekteki bazı asker veya asker olmayan gençler gibi... Gençtiler, umut doluydular, heyecanlıydılar, samimiydiler ve belki gereğinden fazla didaktiktiler... Kendilerini, hayatı ve gizemleriyle bütün bir evreni anlamaya çalışıyor, insan türünün sanat üretme ve müşahede ile edindiği en asil zevkleri keşfediyor, öğrendiklerini ve hissettiklerini bir an önce paylaşmaya çalışıyorlardı.. Fark etmeseler de, bir masal şehrinde yaşıyorlardı.

"Yeni bir ülke bulamazsın, başka bir deniz bulamazsın. / Bu şehir arkandan gelecektir." diyordu Kavafis. O yılların bir LeMan dergisi kapağındaki met-üst karikatüründeki Kavafis şiirini okurken, kendilerini takip edecek o şehrin adının Harbiye olduğunu bilemezlerdi (met-üst'ü onların nazarında sevimli kılan kalbi naiflik ve hassasiyetin onun hayatında nasıl bir rol oynayacağını bilemedikleri gibi). Harbiye ve gençlik heyecanı, içinde büyüdükleri bir şehir olarak onları takip etti.. Şehirler içinde şehirler, şehirler üstünde şehirler vardı..

Gençlerin kalpleri o şehirde kalsa da, insanı ve hayatı başka bir gözle tekrar gözleme, belki okuma, tanıma fırsatı buldular, zamanla düşüncelerini tashih ettiler veya olgunlaştırdılar, belki bir kısmı didaktiklikten de uzaklaşmaya çalıştı, kritik düşünceyi esas almaya gayret etti, ama heyecanın da tesiriyle didaktiklik tekrar canlanıyordu, ve sanki bir mekik dokunuyordu.

Adeta Tanpınar'ın Zaman Kırıntıları şiirini yaşadılar,
"Ben zamanı gördüm,
İçimde ve dışımda sessiz çalışıyordu,
Bir mezar böyle kazılırdı ancak,
Yıldırımsız ve baltasız,
Bir orman böyle devrildi!
Ben zamanı gördüm,
Kaç bakışta bozdu hayalimi,
Ve kaç düşüncede!"

Evet, zaman, içimizde ve dışımızda sessiz çalışıyordu... Şehirler şehirleri takip ediyor, insan yığınları birbirleriyle farklı mekanlarda ve zamanlarda kesişiyor, adeta bir hercümerç havasında her şey değişiyordu.. Her şey değişiyordu ve değişen hiçbir şey yoktu. Yine

dünyanın dört bir yanında her ırktan, her dilden ve her inançtan gençler umut dolular (veya umut dolu gençler var) ve zamanın üzerlerinde dönüp duran çarklarına rağmen genç kalanlar var... Dickens'ın İki Şehrin Hikayesi'ndeki enfes girizgâhıyla, zaman, hep zamanların en iyisi ve zamanların en kötüsü, çağ her zaman aydınlık çağı ve karanlık çağı.. Zaman ve hadiseleri onları gözlemleyenlerin bakışları, bakış açıları belirliyor.. Aynen bahsi geçen kimilerine göre masal şehri olan Harbiye'nin kimilerine göre bir kabus şehri olması, Kuleli'nin ana binasının buzlu camları olan pencere kovuğundan seyredilen İstanbul'un zamanında bazı gözlere hiçbir tat vermemesi gibi..

Şehir içindeki şehir bizi takip ediyordu. Hayat güzergâhında masal şehriyle kâbus şehri arasında, bütünlüğün huzuru ile dağınıklığın kargaşası arasında mekik dokunuyor, şehrin gençleri, bu dokumalarda bazen didaktik bir tavır takınıyor, bazen de pek bir şey bilmediğini fark etmenin tesiriyle merak ve öğrenme aşkını kovalıyordu. Bu yolculukta yollarını belli ölçüde sanat, bilim ve edebiyat aydınlatıyordu ve her biri hâlâ birer birey olarak inşa olunuyordu. Yolları şehirden şehre uğruyordu, şehir içinde şehirler vardı, şehir üstünde şehirler, cihanlar vardı.

Harbiye'nin şehri Ankara'nın kadim mukiminin ifadesiyle iki cihan arasında yükselen şehirler vardı.

"Çalabım bir şâr yaratmış iki cihân âresinde
Bakıcak dîdâr görünür ol şârın kenâresinde

Nâgehân ol şâra vardım ol şârı yapılır gördüm
Ben dahî bile yaptım taş ü toprak âresinde"

Bugünün şehirden mazi ve müstakbele gidiş gelişler yaparken, bu çok zaman farkına dahi varmadığımız inşa sürecinde, genç kalan gönüller o ilk gençlik günlerinin idealizmine dönüyor, dokunan hayatın kurgusunda ister istemez başlardaki bu masal şehri referans alıyor.. Şimdi yıkılmış görünen pek çok simada o çocukluk masumiyetinin hatıraları görünüyor, ve en azından bazı hassas kalplerde kısmen bunun inkisarı yaşanıyor..

Şehirlerden şehirlere yolculuklarımız var.. Taş ve toprak arasında yapılırken, yanımızda taşıdığımız, bizi takip eden bir şehir var.. O şehrin kendine has sokakları, o sokakların gizemli sokak lambaları, şehrin bir ömre bedel dostlukları var. Ziya Osman Saba'nın çocukluk için ifade ettiği gibi, yeri belli, ışıkları yanan ve şehirden şehre yolculukları aydınlatan yanımızda taşıdığımız bir şehir var.

"Çocukluğum, çocukluğum,
Ah o cennet ülke

Bir daha ele geçse!"
Dediklerini duydum.
Kaybedilmemiş ki
Hatıralar sağ olsun!
Işıkları yandıkça
Yeri belli çocukluğun.

O şehrin ve o şehre ait dostlukların aydınlığında şehirden şehire yapılan yolculuklar var...
Yol boyunca konuşacak konular, söylenecek sözler var...